

O smučanju in o smučkah.

Smuk.

med vseh sportov, ki jih gojimo danes, je gotovo smučanje najstarejše. Smučke so najstarejše orodje, ki so ga poznali že v ledeni dobi, takrat ko je bila naša zemlja še vsa pokrita z ledom in snegom, in so tisto orodje, s katerim so si prebivalci pomagali, da so se mogli kretati po zasneženi in zamrzli zemlji. Smučke, ki so jih poznali že takrat, so najbolj verjetno nastale iz sank. Sanke so bile namreč tisto vozilo, na katero je takratni človek naložil svoj lovski plen. Drugače skoraj ni moglo biti, kajti kako bi tudi mogel spraviti v svoja stanovišča ogromnega ubitega mamuta ali velikega severnega jelena. Ker pa je spravljal na sankah svoj plen domov, je moral imeti nekaj tudi za sebe, da je mogel hoditi po vdirajočem se snegu. Pomagal si je na isti način kakor pri lovu. Na vsako nogo si je privezal vejo, ki mu je omogočila lažje premikanje po zasneženih poljanah. Uporabljal je pa tudi kosti ubitih živali, ki si jih je privezal na noge. O tem priča več izkopin, ki se nahajajo po različnih muzejih.

V nekem nemškem časopisu smo čitali nedavno prav zanimiv članek o zgodovini smučanja, ki dokazuje, da smo ravno mi Slovenci najstarejši smučarji v Evropi. Svoje trditve opira dotični pisec na podatke iz znane knjige našega Valvazorja »Slava Vojvodine Kranjske«, ki je izšla l. 1689. v Ljubljani. V tej knjigi govori poseben odstavek, kako kranjski kmetje uporabljajo pozimi kratke in široke snežne čevlje, s pomočjo katerih se kretajo po snegu. — Tudi v zgodovini smučanja se često navaja Valvazorjeva knjiga. Na neki razstavi na Dunaju pred par desetletji smo lahko videli prav take smučke, kakršne opisuje Valvazor. Te smučke izdelujejo kmetje v Julijskih Alpah sami in še vedno gotovo tako, kakor so jih izdelovali za Valvazorjevih časov. Zato lahko trdimo, da je smučanje v naših krajih staro najmanj 600 let in da niti ne vemo, na kakšen način se je pričelo. — Profesor Wiklund iz Upsale (Švedska), znani strokovnjak za zgodovino smučanja, trdi, da so skoraj gotovo prišli švedski bojovníki za časa tridesetletne vojne (1618.—1648.) v naše kraje in tako prinesli smučanje k nam. Še bolj verjetno pa je, da je smučanje v slovenskih Alpah še starejše kakor pa tridesetletna vojna. To sklepajo iz tega, ker izdelujejo slovenski kmetje, posebno na Blokah na Notranjskem, smučke še vedno iz bukovine. Da se smučke lahko upognejo, jih kuhajo v vodi in jih pričvrstijo v neko posebno pripravo, da obdrže svojo zakrivljeno obliko. Za kretanje po snegu uporabljajo palice, a smučke pritrjujejo na čevlje z usnatimi trakovi. V planinskih pokrajinah uporabljajo kmetje smučke, kadar gredo iz hiše ali v cerkev ali pri pogrebu pokojnikov. Božič velja pri njih za velik smučarski praznik. Na ta dan se vršijo smučke tekme, katerih se udeležujejo poleg možkih tudi ženske in mladina. S smučkami pasti je največja sramota. Tako razlaga omenjeni švedski profesor.

Kako važne so bile smučke v starih časih, pa priča nebroj pravljič, ki se skoro vse pečajo s postankom tega važnega prevoznega sredstva.

Ostjaki, pleme Uralcev v Sibiriji, pripovedujejo, da je prve smučil nosil vremenski bog Tor. Najstarejša pravljičica o postanku smučil pa izvira iz Kavkaza in se nanaša na oba nadangela Gabrijela in Mihaela. Bog ju je poslal na zemljo, ko je bila ta še vsa mehka in močvirnata; ker nista mogla hoditi, sta si privezala na noge nekake deske in z njimi drčala po zemlji.

Nas pa gotovo tudi zanima, kako in iz kakšnega lesa so delali smučke. Že ime »ski« pöve, da je to les, ki je iztrgan iz drevesa, kajti pravih in dobrih smučil niso žgali, temveč vedno iztrgali iz debelega kosa lesa. Na

Finskem in v Skandinaviji so še pred nedavnimi časom izdelovali smuči na ta način. Poiskali so v gozdu pripravno smreko, ko je bilo drevo še mlado. V sredino, približno en meter nad zemljo, so pa zabili v drevo kos železa. S tem železnim klinom je raslo drevo 10 ali pa še več let. Nato so drevo posekali in iztrgali les, ki je imel prirodno krivino, kakor je potrebna za smučke, in zaradi katere so smuči pridobile na svoji gibčnosti. Veliko vlogo pri smučkah igra pa tudi lega drevesa. Pravijo, da dajejo najboljši les tiste smreke, ki so izpostavljene solncu. Kajti smreki ne prija solnce, in tam kjer je smreka najbolj izpostavljena solncu, se napravi najtrši les. Smučke iz takega lesa so zelo trpežne in močnejše kakor pa iz drugih vrst lesa.

Seveda dandanes, ko je povpraševanje za smučmi vedno večje, ko smuča vse, mlado in staro, je nastala zaradi izdelave smuči nova industrija in danes ne izdelujejo smuči več na ta način. Glavne vrsti smuči delajo iz finske in švedske bele breze, iz našega jesena, iz akacije ter iz »hikory-lesa« iz Amerike, ki je najboljši les, najgostejši in najbolj odporen.

Na kratko smo povedali zgodovino smuči in njihov postanek. V najstarejšem času so bile torej smuči orodje, ki so omogočale, da se je človek lahko kretal po neizmernih zasneženih poljanah, danes pa postajajo tisto orodje, ki vodi človeka ven v prosto naravo, tja kjer ni megle, kjer sije visoko v planinah zlato solnčece.

Krmite ptičke.

Zima se vedno bolj približuje in lačne ptičice — naše prijateljice žalostno obletavajo človeška prebivališča, da bi jim usmiljena srčeca natrosila živeža; saj so vendar ptički naši največji do brotniki!

Ptice so namreč najhujši sovražniki rastlinskih škodljivcev. Vse premalo je znano, kako ogromne množine raznega mrčesa pokončujejo ptice. Tako pojé sinica, ki tehta okroglo 12 dkg, dnevno isto množino žuželk ali 2000 jajčec metuljev. Ker je pozimi čestokrat navezana samo na to prehrano, si lahko izračunamo, kako prijetno in uničujoče učinkuje jata sinic. To nam postane še bolj jasno, če pomislimo, da 1000 gosenic lahko uniči najvišjo smreko. Ena sama sinica obvaruje torej, prav lahko cel gozd dreves.

Mlada lastovka pohrusta vsak dan preko 1000 muh v velikosti navadne muhe do brenclja. Rdečerepka pita svoje mladiče približno od 4. ure zjutraj do 9. ure zvečer in jim prinese v tem času povprečno 1200 žuželk, med njimi gosenice dolge 2—3 cm. Dvojica rdečerepk s 4 mladiči pokonča tako od meseca maja do septembra preko 100.000 škodljivcev.